

LBRIS

We know
books

BO SEO

**ARTA
ARGUMENTĂRII**

**Cum ne învață dezbaterea
să ascultăm și să fim auziți**

Traducere din limba engleză de
OANA-CELIA GHEORGHIU

LITERA
București

*Good Arguments**How Debate Teaches Us to Listen and Be Heard*

Bo Seo

Copyright © 2022 Bo Seo

Ediția în limba română este publicată prin colaborare cu
Agenția Ross Yoon prin intermediul Agenției Literare Livia Stoia
Toate drepturile rezervate

INTROSPECTIV®

Introspectiv este parte a Grupului Editorial Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Arta argumentării

Cum ne învață dezbateră să ascultăm și să fim auziți
Bo Seo

Copyright © 2023 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Mirela Petrescu
Corector: Rodica Crețu
Copertă: Flori Zahiu-Popescu
Tehnoredactare și prepress: Ana Vărtosu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SEO, BO

Arta argumentării: cum ne învață dezbateră
să ascultăm și să fim auziți / Bo Seo; trad.
din lb. engleză de Oana-Celia Gheorghiu. –
București: Litera, 2023

ISBN 978-630-319-080-8

I. Gheorghiu, Oana-Celia (trad.)
808.5

CUPRINS

<i>Introducere</i>	9
1. SUBIECT: Cum să identifici dezbateră	23
2. ARGUMENT: Cum să evidențiezi o idee	61
3. CONTRAARGUMENT: Cum să contracarezi	99
4. RETORICĂ: Cum să emoționezi oamenii	139
5. TĂCERE: Cum să știi când să te contrazici	183
6. AUTOAPĂRARE: Cum să înfrângi un agresor	227
7. EDUCAȚIE: Cum să creștem cetățeni	265
8. RELAȚII: Cum să lupți și să rămâi alături de ceilalți	297
9. TEHNOLOGIE: Cum să dezbați în viitor	329
<i>Concluzii</i>	363
<i>Mulțumiri</i>	371
<i>Note</i>	375
<i>Indice</i>	399

Oamenii mă întrebă adeseori cum am reușit să-mi găsesc vocea în dezbateri – nu în compania prietenilor, ci, mai degrabă, în focul competiției. Am încercat mulți ani să găsesc răspunsul. În prezent, mă întreb cum ar fi putut fi altfel. Contrazicerea nu este întotdeauna cel mai bun răspuns la conflict, dar poate fi cel mai revelator. Disputele ne cer să ne dezvăluim într-un fel în care încăierările fizice sau simpla reținere nu o pot face. Aflați în conflict cu lumea, descoperim limitele a ceea ce suntem și credem.

Suntem obișnuiți acum să privim disputele ca pe un simptom al unei stări proaste a societății noastre sau ca pe motivul nemulțumirii noastre. Sunt, într-adevăr, și una, și alta. Cu toate acestea, speranța mea supremă este că îi voi convinge pe cititori că disputele pot fi și un tratament – un instrument de refacere a lumii.

Nu știam nici unul dintre aceste lucruri și nu aveam nici unul dintre aceste cuvinte în acea după-amiază din martie 2005 când am descoperit dezbateri. Dar am avut senzația că mi s-a oferit o barcă de salvare, una care nu doar că mă va salva, ci mă va și duce spre un viitor mai bun, cu condiția să mă pot ține de ea. Uitându-mă spre mulțime de la marginea scenei, am simțit că în mine încolțea altceva: ambiția, proaspătă și insistentă.

Respirația mi s-a calmat. Amintindu-mi primele rânduri ale discursului, am simțit că pământul de sub picioarele mele își recapătă soliditatea. Mi-am dat seama că, odată ce încep, s-ar putea să nu mă mai opresc niciodată. Pentru că asta-i chestia când dezlănțui o voce: nu știi niciodată ce ar putea să spună în continuare.

1

Subiect

Cum să identifiți dezbateri

Într-o luni dimineață din ianuarie 2007, la câteva luni de la absolvirea școlii primare, porțile verzi de la intrarea școlii mele gimnaziale, Colegiul Barker, au servit drept portal către o nouă lume. Pentru mine și pentru alți copii de 12 ani aflați în prima zi a școlii gimnaziale, contrastul dintre locul în care fuseserăm până atunci și locul în care ne aflam acum părea total. Foștii mei colegi de clasă alergaseră în jurul terenului în interpretări libere ale uniformei școlare, dar elevii din acest campus, cu cămășile lor albe apretate, păreau facsimile ale copiilor de pe broșurile de admitere. În timp ce terenul de la Școala Boschet era lăbărțat și dezordonat, campusul îngrijit al școlii gimnaziale pentru băieți anunța o ordine a lucrurilor – una pe care aveam toate motivele să o învăț, și încă repede.

Până la ora prânzului, îmi dădusem seama că nu avea să fie ușor. Într-o școală cu câteva mii de copii, avea mai puțin sens să vorbești despre o ordine decât de mai multe. Clasa se conforma unui set de așteptări – elevii le spuneau profesorilor „domnule” și „doamnă” și ridicau politicos mâna ca

să vorbească –, dar afară, pe terenul de joacă, domnea legea junglei. Te purtai într-un fel în atriumul luminat al clădirii pentru muzică și în alt fel în vestiarul plin de mucegai de lângă sala de sport. Locul era un caleidoscop de așteptări.

În cei trei ani și jumătate petrecuți în Australia, învățasem foarte bine să trec de la un cod lingvistic la altul. Învățasem să trec de la limba familiară de acasă la argoul local vesel și superficial pe care părea să-l aprecieze școala. Totuși problema la Barker era că regulile și codurile sale mi se păreau neinteligibile. Ce glume erau potrivite și când? Cât de mult poți dezvălui despre tine și cui? Am adunat răspunsurile la aceste întrebări doar împiedicându-mă de ele.

În primele săptămâni de școală nu am regreat la tăcere deplină, dar mi-am găsit alinarea pe unde am putut. M-am împrietenit cu un grup de puști australieni laconici și lenți numiți – pentru un drăguț efect de aliteratie – Jim, Jon și Jake. În timp ce copiii cei mai ambițioși din clasa noastră erau efervescenți și se foloseau de orice conversație ca să-și dovedească virtuțile, cei trei J păreau să ia lucrurile foarte ușor. În timpul după-amiezilor împărțeam o cutie de cartofi prăjiți iuți de la un magazin de kebab – un produs de bază al mâncării la pachet în Australia – și nu mai mult de câteva cuvinte.

Ceea ce nu le-am spus niciodată a fost că venisem la școală cu un țel propriu: să mă înscriu în echipa de dezbateri. De la prima mea rundă competițională din clasa a V-a nu avusesem decât ocazii sporadice de a relua activitatea. Dar știam că în școlile gimnaziale și liceele din Sydney cultura dezbaterii era bine înrădăcinată, majoritatea având

o echipă care concursa săptămânal, într-o ligă. Dezbateră ocupă un loc ciudat în viața acestor școli. Ca și șahul sau concursul de cultură generală Quiz Bowl, oferea un mediu competițional pentru copiii fără talent la sport, dar, spre deosebire de aceste activități de interior, se bucura de o oarecare credibilitate bazată pe reputația că absolvenții ei mergeau mai departe să facă lucruri mari.

La Barker, putea asista oricine la antrenamentul pentru dezbateri din după-amiezile de miercuri, dar numai o singură echipă de patru elevi din fiecare an putea reprezenta școala în liga locală în serile de vineri. Ca să intri în echipă trebuia să dai o probă. Înaintea auditiilor din prima săptămână din februarie am iscodit concurența – „deci chestia asta cu dezbateră...?” –, dar puțini au părut interesați. Poate că avea să fie floare la ureche, m-am gândit. Slavă Domnului că există sporturile și alte distracții.

Dar m-am înșelat: prima rundă de probe, programată să înceapă joi la ora 16, a atras peste 30 de copii. Încăperea placată cu alb de la etajul clădirii departamentului de engleză părea interiorul unui congelator; pe măsură ce seoseau elevii, singuri sau câte doi, îmbrăcați ca pentru căldura de afară, îi treceau florii. Președinta comisiei de admitere era coordonatoarea de an, domnișoara Tillman, o profesoară de istorie cu un aer stoic.

Domnișoara Tillman ne-a explicat că nu aveam să susținem o dezbateră întreagă pentru probă. În schimb, fiecare elev avea să primească un subiect, o poziție (afirmator sau negator) și 30 de minute în care să scrie un discurs care să acopere două argumente care să le susțină poziția.

La școala generală ne pregăteam cazurile de-a lungul a mai multe săptămâni, adesea cu ajutorul profesorilor și al internetului, dar acum trebuia să ne descurcăm singuri într-un interval de timp foarte strict.

„Formatul probei nu ne va arăta mie și celorlalți jurați totul“, ne-a spus domnișoara Tillman, „dar ar trebui să vă dovedeașcă... capacitățile de reacție.“

În sala de așteptare am mai descoperit ceva: unii candidați păreau foarte siguri de șansele lor. Elevii care frecventau Barker din clasa a III-a ne-au informat cu subtilitate de copii de 12 ani că fuseseră membri de succes ai echipei de dezbateri în circuitul pentru juniori și că se așteptau să-și continue parcursul.

„Am avut succes în circuitul pentru juniori și ne așteptăm să ne continuăm parcursul“, a spus unul dintre competitori înainte de a scana încăperea în căutare de semne de înțelegere.

Am auzit-o ca din senin pe domnișoara Tillman strigându-mi numele. M-am întrebat dacă avea să-mi dea câteva indicații suplimentare sau cuvinte de încurajare. În loc de asta, mi-a înmănat un plic alb care conținea o bucată de hârtie cu câteva cuvinte scrise de mână: „Serviciul militar ar trebui să fie obligatoriu. Afirmativ.“

După ce am citit ultimul cuvânt, lucrurile au început să se miște cu repeziciune. Totul înainte de plic fusese energie potențială – o minte în căutarea unui obiect, tensiune care trebuia să se elibereze –, dar acum cadrul, un ungher fără ferestre de lângă sala de așteptare principală, fremăta de importanță. Experiența pregătirii mi s-a părut

ciudat de eliberatoare. Subiectul m-a transportat într-un mediu nou și mi-a oferit o nouă identitate. Am trecut de la a fi un copil de 12 ani, nesigur de convingerile lui și de așteptările celorlalți în ceea ce-l privește, la avocat într-o sală de deliberări.

Faptul că nu aveam dreptul să decid cu privire la ceea ce trebuia să susțin s-a adăugat, în mod paradoxal, la această senzație de libertate. Mă simțeam în largul meu să flirtez cu idei, neîmpovărat de așteptări de consecvență sau convingeri profunde (nu am ales tabăra) și să explorez fiecare colțisor întunecat de chestiuni discutabile (nu am ales subiectul). În dezbateri, un alt cuvânt pentru *subiect* este *moțiune* și, timp de 30 de minute, exact asta am trăit.

Apoi, când domnișoara Tillman a bătut la ușă, am revenit cu picioarele pe pământ.

În sala de testare, un comitet alcătuit din trei profesori stătea așezat în spatele unui birou lung. Unul dintre ei, un profesor grăsuț de biologie pe care îl cunoscusem în timpul orientării, a reușit să-mi arunce o privire înțelegătoare, dar ceilalți păreau cenușii la față, plictisiți de valorile de copii.

Mi-am găsit un loc în mijlocul încăperii și mi-am concentrat privirea în spațiul dintre fețele a doi membri ai juriului – un surrogat de contact vizual care speram că va trece drept implicare. Apoi am început: „Fiecare dintre noi are datoria de a asigura siguranța națională. Când ne îndeplinim această datorie prin serviciul militar, obținem societăți mai unite, armate mai bune și vieți mai fericite.“ Combinația de emoție și de dorință de a fi remarcat îmi creștea, cu fiecare cuvânt,

stridența vocii și volumul. Am ajuns aproape să strig și mi-am petrecut următorul minut ajustându-mi tonul.

Discursul meu avea două argumente: că fiecare cetățean are responsabilitatea de a efectua serviciul militar și că acest lucru va duce la o națiune mai sigură. Drept să spun, materialul părea mai puțin un discurs de dezbatere corespunzător (oricum ar fi acesta), cât, mai degrabă, o pledoarie incoerentă și pasională. „Priviți-vă în inimi și întrebați-vă ce anume le datorati concetățenilor voștri“, am implorat într-unul dintre momentele mai jenante. Cu toate acestea, am simțit că argumentele mele cu privire la efectele serviciului militar obligatoriu asupra securității naționale îi convinseseră pe jurați. În timp ce vorbeam despre importanța de a acorda liderilor politici un rol mai important în destinul operațiunilor militare, una dintre profesoarele epuizate a părut să se trezească o clipă din apatie. Ceilalți vorbitori din segmentul meu erau buni, dar nu nemaipomeniți. Am simțit că am o șansă.

A doua zi la școală, la scurt timp de la începerea pauzei, pe panoul cu informații de lângă cantină a apărut un bilețel: echipa de dezbateri – clasa a VII-a. Numele meu era ultimul pe listă, deasupra indicațiilor de a asista la prima sesiune de antrenament cu instructorul la ora 16, miercuri. Ca și subiectul, notița mi s-a părut un bilet spre un loc nou.

* * *

Faptul că antrenorul clasei a VII-a, un student deșirat pe nume Simon, fusese unul dintre vorbitorii cu cel mai mare succes în clasa lui de la Barker părea improbabil. Stând în picioare în fața clasei, Simon avea culoarea semințelor de

rodie – ca vinul roșu și cu pete. Tonul vocii lui sugera lipsă de încredere în sine.

Era ora 16 într-o miercuri, la aproape o săptămână de la preselecții, și vreo 12 elevi se adunaseră în aceeași încăpăre cu aer condiționat în care se ținuseră și probele. Cei patru care fuseserăm aleși în echipă – Stuart, Max, Nathan și cu mine – stăteam unii lângă alții, dar nu am schimbat mai mult de câteva amabilități. Din acest grup gravitam spre Nathan, un puști sensibil care îmi amintea de un naturalist. Nici unul dintre noi nu admitea faptul înfiorător că nu mai aveam decât două săptămâni până la începutul campionatului.

Apoi a început sesiunea și am asistat la o transformare. Stând lângă tablă și vorbind despre dezbatere, Simon părea o altă persoană. O forță interioară îi completa postura și îi netezea cuvintele. Culoarea din obraji îi rămăsese aceeași, dar avea acum o nuanță mai vie, mai roșiatică. A scos capacul unui marker, apoi, întorcându-se spre tablă, a scris un singur cuvânt: *subiectul*.

„Concentrați-vă mintea asupra ultimei dispute pe care ați avut-o“, ne-a spus Simon. „Amintiți-vă cât puteți de mult de întâlnirea respectivă: locul, momentul exact al zilei, argumentele exacte, pozițiile și chiar insultele. Acum, răspundeți la următoarea întrebare: din ce motiv v-ați contrazis?“

M-am gândit la ciorovăielile cu un vechi prieten de la Școala Boschet, care mergea acum la gimnaziu într-o parte îndepărtată a orașului. Aveam conversațiile vii în minte, dar mi s-a părut dificil să răspund la întrebarea lui Simon. Pentru unele certuri, nu-mi aminteam absolut deloc motivul disputei. Ca și în cazul viselor urâte, conținuturile dispăreau,

chiar dacă efectul persista. În cazul altora, îmi aminteam prea multe. Aceste certuri porneau de la vreo dispută banală și acumulau mai multe motive de controversă – alte dispute, percepția desconsiderării, aspecte din trecut –, toate acestea puteau fi considerate subiect de controversă.

„Asta e o problemă. Dacă nu cunoști subiectul disputei, cum poți hotărî ce să spui și ce să nu spui, ce idei să urmărești și dacă vrei sau nu să te contrazici, până la urmă?“

Simon a făcut referire la cercetările unor sociologi și lingviști care susțin că oamenii sunt mai buni la a vorbi despre subiect decât la a vorbi la subiect. Adică lăsăm impresia că am fi relevanți – adesea printr-o serie de repere verbale, cum ar fi „în această privință“ – în timp ce schimbăm subtil subiectul. Din moment ce majoritatea preferăm conversația spumoasă, liberă, nu ne oprim decât rareori să ne gândim la ceea ce spunem. „Așa că avem tendința să divagăm, acoperind multe subiecte, dar îndepărtându-ne de temă“, a spus Simon.

„Totuși participanții la dezbateri fac exact pe dos. Fiecare rundă începe cu un subiect. Este primul lucru pe care îl scriem noi, vorbitorii, pe carnețele noastre, pe tabla din sala de antrenament. Considerați-l un act al numirii – dăm un nume dezacordului nostru și, în același timp, un scop întâlnirii.“

În următoarele două ore, Simon ne-a predat mai multe despre subiect decât mi-aș fi imaginat că ar fi posibil – sau sănătos.

Conform lui Simon, subiectul este o afirmație despre ideea de bază asupra căreia doi sau mai mulți oameni au păreri contrare:

Jane este o prietenă în care nu se poate avea încredere.

Guvernul nu ar trebui să salveze băncile mari.

Un test simplu pentru a verifica dacă o afirmație reprezintă un subiect potrivit este să o scriem în forma opusă:

Jane este o prietenă
în care nu se poate
avea încredere.

Jane este o prietenă
în care se poate avea
încredere.

Guvernul nu ar trebui
să salveze băncile mari.

Guvernul ar trebui
să salveze băncile mari.

Ambele părți din dispută ar trebui să poată spune că afirmațiile descriu în mod corect ceea ce cred ei și oponentii lor.

Caracteristica de bază a unui subiect de dezbatere este că permite două poziții. Așadar un subiect general, cum ar fi „economia“ sau „sănătatea“, nu poate fi dezbătut, pentru că nu identifică tema de dezbatere pusă în discuție. Un subiect nu poate fi nici o părere pur subiectivă, cum ar fi „mi-e frig“, pentru că o altă persoană nu ar putea susține că „nu, nu ți-e frig“.

În termeni generali, oamenii se contrazic asupra a trei tipuri de lucruri – fapte, judecăți, recomandări – și fiecare dintre acestea dă naștere propriului tip de dezbatere.

Dezacordurile factuale se concentrează asupra unor afirmații despre felul în care sunt lucrurile. Ele apar sub forma „X este Y“, unde X și Y sunt trăsături observabile ale lumii.

Lagos este un oraș imens.

Rata criminalității în Paris a fost mai scăzută în 2014 decât în 2016.

Dezacordurile normative au de-a face cu judecățile noastre subiective asupra lumii – felul în care ar trebui să fie lucrurile, din punctul nostru de vedere. Acestea sunt de forma „A ar trebui considerat B” sau „Avem motive să credem că A este B”.

Minciuna este (ar trebui considerată) imorală.

(Avem motive să credem că) mâine va fi mai bine.

Dezacordurile prescriptive se referă la ceea ce ar trebui să facem. Acestea apar, de regulă, sub forma „C ar trebui să D”, unde C este actantul și D este acțiunea.

Familia noastră ar trebui să-și facă un abonament la sală.

Guvernul nu ar trebui să impună limite asupra libertății de exprimare.

Toate acestea mi s-au părut destul de interesante, dar, pe măsură ce sesiunea de antrenament se apropia de sfârșit, am simțit și împunsătura dezamăgirii. În loc de strategii secrete și mutări criminale, ni se oferiseră taxonomii, iar în loc să ni se fi îmbunătățit competențele, luaserăm o grămadă de notițe. M-am întrebat dacă nu cumva dezbaterea competitivă, ca orice alt joc care presupune competențe înalte, cum ar fi șahul, tindea spre ezoteric până când nu mai putea susține o analogie cu viața reală.

Totuși, mai târziu, în aceeași seară, am găsit un motiv să-mi reanalizez îngrijorarea.

În primii noștri ani în Australia, părinții mei se certaseră rareori între ei sau cu mine. Dezacorduri de opinie erau din belșug, dar mama și tata considerau că a ne certa pe tema lor era un lux pe care nu ni-l permiteam, nu când erau atâtea de făcut. Cu toate că începuserăm să ne certăm mai deschis în ultimul an, încă aveam tendința să evităm aspectele conflictuale. Funcționa în cea mai mare parte a timpului, dar, când unul dintre noi își pierdea răbdarea, urmau certuri încinse și nesfârșite.

În perioada aceea, primăvara lui 2007, la aproape patru ani de la sosirea noastră la Sydney, familia noastră începuse să se gândească la naturalizare și la obținerea cetățeniei australiene. În unele privințe, aceasta era o decizie birocratică, una care se reducea la chestiuni lumești, cum ar fi impozitarea. Totuși, pentru tatăl meu, alegerea a căpătat proporții simbolice. În familia noastră, tata fusese vocea constantă care susținuse importanța păstrării rădăcinilor noastre culturale și, pentru el, cuvântul *cetățenie* avea cu adevărat greutate.

În seara aceea, în orele liniștite de după cină, tata m-a strigat să vin jos ca să vorbesc la telefon cu rudele noastre din Coreea. Ocupat cu jocurile pe computer și cu mesageria instant, i-am refuzat cererea și am rămas așezat la birou. După ce a închis telefonul, tata a urcat în grabă în camera mea. Sunetul respirației lui, întretăiată și neregulată, m-a pus pe gânduri.

„Cum îți permiti să mă ignori? Mătușile tale au stat treze ca să putem vorbi și tu n-ai putut să le acorzi nici cinci minute? *Niciodată* nu vorbești cu rudele noastre!”

Ultima afirmație mi s-a părut neadevărată și, în consecință, nedreaptă. Numai în ultima lună schimbasesc numeroase mesaje cu familia noastră extinsă. E drept, în seara aceea fusesem distras, dar asta nu prea justifică o asemenea muștrulială.

Așa că m-am apărat:

„Ce tot spui acolo? Vorbesc tot timpul cu rudele noastre.” Am început în coreeană, dar am trecut din mers în engleză – o mutare convenabilă care avea alte semnificații. „Nu *vrei* să-mi petrec timpul cu prietenii? Nu a fost asta ideea pe care ai avut-o de la început?”

Am văzut cum fața tatei, o versiune mai pătrătoasă, mai masculină a feței mele, se colorează mai tare și începe să tremure pe la colțuri.

Apoi, înainte de a continua să-mi susțin argumentul, m-am trezit punând o altă întrebare: „Stai așa, pentru ce ne certăm?” Cu siguranță nu era o dispută prescriptivă: eram cu toții de acord că trebuie să ne sunăm rudele. Aveam un mic dezacord factual legat de numărul de convorbiri pe care le avusesem, dar cumva aspectul mi se părea irelevant.

În următoarele câteva minute ne-am dat seama împreună că disputa noastră izvorâse dintr-o judecată. Tata își formase ideea că eram blazat cu privire la păstrarea legăturilor cu Coreea și că apelurile telefonice ratate reprezentau un simptom al acestei indiferențe generale.

Odată ce dezacordul nostru a primit un nume, conversația a părut să capete un nou punct focal și claritate. Chiar dacă am terminat cearta abia pe la miezul nopții și, chiar și atunci, cu promisiunea că vom continua discuția, fiecare dintre noi a ieșit din dispută înțelegându-i direcția. „Chiar trebuie să-ți silabisesc?“, mă întrebasesc tata la un moment dat. Răspunsul, mi-am dat seama, fusese „da”.

Dezbateră mi-a clarificat acest mic colț de lume și, în timp ce mă pregăteam de somn, m-am întrebat ce alte locuri m-ar putea ajuta să luminez.

* * *

Între timp, la școală, descopeream noi modalități de competiție. Barker încuraja lupta pentru locul în clasament, dar, în cea mai mare parte, redirectiona energia competitivă a elevilor spre exterior, spre rivalități cu tradiție îndelungată cu alte școli. Chiar dacă egoul colectiv al elevilor era mai aproape de echipele de rugby și de crichet, eram gata să sărbătorim orice victorie a echipelor noastre. La adunările generale ale școlii gimnaziale, mulțimea transforma cântăreții la oboi și olimpicii la matematică în idoli.

Descifram tot felul de promisiuni în asemenea etalări. În timp ce scopul absolut al primilor mei ani în Sydney fusese acela de a obține acceptarea celorlalți, succesul în competiții anunța o perspectivă mai măreață: aprobare și chiar admirație. Asta a pus presiune pe debutul apropiat al sezonului de dezbateri și mi-a sporit grijile cu privire la nivelul pregătirii noastre.

Persoana care nu părea atât de îngrijorată era Simon. La cea de-a doua sesiune de antrenament stătea într-o poziție stângace lângă tablă, așteptând să luăm loc. Vocea lui, la fel de placidă ca expresia, nu trăda nici un pic de senzație de urgență.

„Săptămâna trecută am discutat despre trei tipuri de subiecte – factuale, normative, prescriptive – și despre dezacordurile pe care le generează acestea. Dar probabil că ați observat că e prea curat și prea simplu. În realitate, suntem în dezacord cu privire la mai multe lucruri deodată. Ne ciocnim de fapte, de judecăți și de recomandări, uneori în cursul unei singure fraze. Deci munca noastră nu e doar partea simplă de identificare a motivului pentru care ne certăm. Este, în schimb, legată de descălcirea multiplelor ițe ale dezacordului și de trasarea unui curs pentru rezolvarea unora dintre ele.“

S-a dus la tablă și a scris un subiect.

Noi, ca părinți, ar trebui să ne trimitem copiii la școala publică locală.

„Acum, înconju-rați cuvintele care credeți că ar putea fi controversate – adică ar putea genera un dezacord între părți – și prezentați-vă argumentul.“

Am copiat fraza pe caiet și am înconjurat cuvântul *trimitem*.

Răspunsul părea evident: era o dispută legată de ce s-ar cuveni să facem – un dezacord prescriptiv.

Noi, ca părinți, ar trebui să ne **trimitem** copiii la școala publică locală.

Toată lumea din încăperea a oferit același răspuns, dar Simon nu a părut impresionat.

„În ce alte privințe s-ar mai putea contrazice două părți? Încercați să vă imaginați cele două părți uitându-se la această frază. Perspectivele lor vor fi divergente în privința unor cuvinte. Care sunt acestea?“

Următorul minut a trecut în tăcere. Apoi a urmat un declic și toți au început să strige răspunsuri. Cele două părți puteau fi în dezacord cu privire la „școala publică locală“. Puteau avea informații factuale diferite despre cum sunt școlile (de exemplu, numărul de profesori) și despre obiectivele acestora (de exemplu, importanța realizărilor academice versus apartenența la o comunitate locală). Se mai puteau contrazice în privința necesităților, a personalităților și a dorințelor „copiilor“, precum și în privința responsabilităților și a obligațiilor „părinților“.

Noi, ca **părinți**, ar trebui să ne **trimitem** copiii la **școala publică locală**.

Simon ne-a spus că exercițiul, cunoscut sub numele de analiza subiectului, relevă stratificarea disputelor. Ceea ce pare să fie un dezacord poate fi, în realitate, o sumă de dezacorduri, iar ratarea recunoașterii acestei multiplicități face oamenii să vorbească unii peste alții. „Cum putem spera să progresăm când cele două părți nici măcar nu poartă aceeași discuție?“ Analiza subiectului, ca instrument de dezvăluire a nivelurilor dezacordurilor noastre, ne-a ajutat în două privințe.

LIBRIS | We know books

Mai întâi, analiza subiectului ne-a creat posibilitatea de a identifica punctul central al dezacordului, conflictul fundamental din care rezultă celelalte dispute. De exemplu, problema principală în disputa cu privire la înscrierea la școală poate fi felul în care înțelegem obligațiile părinților față de copiii lor și față de comunitate. Dacă ne punem de acord în această privință, am putea depăși impasul. Așadar ceea ce părea a fi un dezacord prescriptiv era, de fapt, unul legat de judecată.

În al doilea rând, analiza subiectului ne-a ajutat să ne alegem bătăliile – să separăm disputele pe care trebuia să le câștigăm de cele pe care ne puteam permite să le pierdem. Să presupunem că unul dintre părinți crede că școlile au toate facilitățile de bază (fapt), că părinții au obligația de a îmbunătăți sistemul școlar public (judecată) și că ar trebuie să-și trimită copiii acolo (recomandare). Celălalt părinte poate fi complet de acord sau în dezacord total. Dar, cel mai probabil, sunt undeva la mijloc. Putem cartografia o parte a acestei zone gri.

SIMPLĂ DIFERENȚĂ ÎN DETALII	SIMPLĂ DIFERENȚĂ ÎN ARGUMENTARE	SIMPLĂ DIFERENȚĂ ÎN ABORDARE
Dezacord în privința faptelor	Acord în privința faptelor	Acord în privința faptelor
Acord în privința judecății	Dezacord în privința judecății	Acord în privința judecății
Acord în privința recomandării	Acord în privința recomandării	Dezacord în privința recomandării

„Școala nu are unele facilități de bază. Dar avem obligația să o îmbunătățim, așa că ar trebui să ne trimitem copiii acolo.“

„Școala are facilitățile de bază. Nu avem nici o obligație să o îmbunătățim, dar ar trebui să ne trimitem copiii acolo, oricum, pentru că va fi bine pentru ei.“

„Școala are facilitățile de bază. Avem obligația să o îmbunătățim. Dar putem găsi alte modalități să facem asta, fără să ne trimitem copiii acolo.“

SIMPLU ACORD ÎN PRIVIINȚA DETALIILOR

Acord în privința faptelor

Dezacord în privința judecății

Dezacord în privința recomandării

„Școala are facilitățile de bază. Nu avem nici o obligație să o îmbunătățim și nu ar trebui să ne trimitem copiii acolo.“

SIMPLU ACORD ÎN PRIVIINȚA JUDECĂȚII

Dezacord în privința faptelor

Acord în privința judecății

Dezacord în privința recomandării

„Școala nu are unele facilități de bază. Avem obligația să o îmbunătățim, dar nu ar trebui să ne trimitem copiii acolo.“

SIMPLU ACORD ÎN PRIVIINȚA REZULTATULUI

Dezacord în privința faptelor

Dezacord în privința judecății

Acord în privința recomandării

„Școala nu are unele facilități de bază. Nu avem nici o obligație să o îmbunătățim, dar ar trebui să ne trimitem copiii acolo, pentru că va fi bine pentru ei.“